

POSTANOWIENIE

16 lipca 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Marta Romańska

na posiedzeniu niejawnym 16 lipca 2025 r. w Warszawie
w sprawie z wniosku P. spółki akcyjnej w W.
z udziałem Z. S., M. K., S. S., M. B. i M. K.¹
o stwierdzenie nabycia spadku po E. S.,
na skutek skargi kasacyjnej Z. S.
od postanowienia Sądu Okręgowego w Warszawie
z 11 kwietnia 2024 r., XXVII Ca 3143/23,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

[dr]

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do powyższych przesłanek, a rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o których jest mowa w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Uczestnik Z. S. wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z powołaniem się na jej oczywistą zasadność (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), będącą konsekwencją naruszenia przez Sąd Okręgowy zarówno prawa materialnego, tj.: art. 952 § 1 k.c. w zw. z art. 65 § 2 k.c., jak i procesowego tj.: art. 233 § 1, art. 235² § 2 i art. 378 § 1 k.p.c. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący odwołał się do art. 928 § 1 pkt 5 k.c. i stwierdził, że zachowanie sióstr skarżącego wobec zmarłej matki E. S., polegające na systematycznym zaniedbywaniu jej potrzeb, braku wsparcia w ostatnich chwilach życia, a także na możliwych działaniach, mających na celu wpłynięcie na treść testamentu lub jego odwołanie, uzasadniają uznanie ich za niegodne dziedziczenia.

Skarżący oświadczył, że testament ustny, na którego istnienie powoływał się w sprawie, został sporządzony w szczególnych okolicznościach, w sytuacji bezpośredniego zagrożenia życia spadkodawczyni i zawierał jej wolę wydziedziczenia córek i przekazania całego majątku na rzecz J. K., co powinno być respektowane.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że uzasadnienie oczywistej zasadności skargi kasacyjnej jako przesłanki jej przyjęcia do rozpoznania wymaga powołania się na kwalifikowaną postać naruszenia zaskarżonym orzeczeniem przepisów prawa materialnego lub procesowego i przeprowadzania wywodu zmierzającego do jego wykazania. Oczywistość naruszenia ma miejsce wówczas, gdy jest ono widoczne *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia. Szczególna podstawa przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga przy tym samodzielnego czyli odrębnego od podstaw kasacyjnych wskazania i wykazania naruszenia konkretnego przepisu prawa (procesowego lub materialnego), które jest oczywiste i bez wątpliwości prowadzi do stwierdzenia, że objęte skargą orzeczenie jest wadliwe i dlatego skarga powinna zostać przyjęta do rozpoznania.

Skarżący nie bierze pod uwagę, że ustalenia faktyczne będące podstawą wydania zaskarżonego postanowienia są dla Sądu Najwyższego wiążące

i niemożliwe wprost do zakwestionowania w postępowaniu kasacyjnym (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Sąd Okręgowy wyczerpująco wyjaśnił przyczyny, które zadecydowały o ocenie, że nie doszło do sporządzenia przez spadkodawcę testamentu ustnego, w warunkach określonych w art. 952 k.c. Z ustaleń dokonanych w sprawie wynika, że przedłożony sądowi dokument zawierający oświadczenie ustne ostatniej woli zmarłej nie spełniał wymagań formalnych, gdyż został podpisany wyłącznie przez jednego świadka, jak również nie zawierał oznaczenia miejsca i daty jego sporządzenia. Zatem niemożliwe było uznanie, że stwierdzał ważne testowanie w formie ustnej.

Z ustaleń faktycznych dokonanych w sprawie wynikało, że zmarła E. S. w chwili, gdy wypowiadała się o losach jej majątku na wypadek śmierci nie była w obawie rychłej śmierci i nie wystąpiły okoliczności uniemożliwiające jej samodzielne sporządzenie testamentu. Uczestnicy postępowania potwierdzili dobry stan zdrowia zmarłej E. S. oraz fakt, że nie obawiała się ona nagłej śmierci. Zmarła nie leczyła się na zagrażające życiu choroby. Ponadto, była osobą wierzącą i otwarcie przyznawała, że nie boi się śmierci, była w pełni sprawna zarówno fizycznie, jak i psychicznie. Jej stan zdrowia umożliwiał jej spotkania i spacerowanie z wnuczkami, zajmowanie się małoletnim wnukiem (synem skarżącego). Wiek zmarłej również nie uzasadniał obawy rychłej śmierci. Zmarła była również osobą sprawną intelektualnie, która potrafiła korzystać z Internetu oraz urządzeń mobilnych.

Skonfrontowanie uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z motywami zaskarżonego postanowienia nie potwierdza zatem tezy skarżącego o oczywistej zasadności skargi. Argumenty zawarte w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania stanowią próbę zakwestionowania ustaleń faktycznych poczynionych przez Sądy *meriti*. Ocena materialnoprawna stwierdzająca nieskuteczność testamentu ustnego dokonana przez Sądy obu instancji jest prawidłowa. Z wiążącej Sąd Najwyższy podstawy faktycznej zaskarżonego orzeczenia wynika, że nie miała miejsca żadna szczególna okoliczność uzasadniająca oświadczenie ustnie ostatniej woli przez zmarłą ani przesłanka w postaci obawy rychłej śmierci zmarłej. Ponadto dokument stwierdzający treść ustnie wyrażonej przez spadkodawczynię ostatniej woli nie został podpisany przez trzech świadków, jak również nie został opatrzony datą

i miejscem jego sporządzenia. Zatem nie zaistniały okoliczności umożliwiające skorzystanie z formy ustnej testowania.

Skarżący upatruje również przesłanki oczywistej zasadności skargi kasacyjnej w zarzucanym naruszeniu art. 928 § 1 pkt 5 k.c. Twierdzenie to należy uznać za niedopuszczalne, gdyż Sąd drugiej instancji nie zastosował powołanego przepisu, a w konsekwencji nie mógł dopuścić się wydania oczywiście nieprawidłowego orzeczenia wskutek naruszenia przepisu, którego nie zastosował.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., orzeczono jak w postanowieniu.

[dr]

[a.ł]